

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Vimyren, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610104
Mittpunktskoordinat:	1359534 - 6689517
Totalareal:	168 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt både Habitatdirektivet och fågeldirektivet
Ägandeförhållanden:	Området berör ett 20-tal fastigheter. Alla fastigheter utom en ägs privat. Fastighet Gravol 1:108 ägs av staten.

Beskrivning av området

Natura 2000-området präglas av relativt magra skogsmarker i snabb växling med myrar och vattendrag. Genom områdets södra delar flyter en liten älv - Östra Jolen - som på flera ställen utvidgas till lugnvatten ("flån"). Genom nordöstra delen rinner Bittesundsbacken och i den västra kanten en liten bäck från Vimyren ner till Storflån i Östra Jolen. Drygt en tredjedel av arealen utgörs av myrmark. Skogsvegetationen växlar mellan talldominerade bestånd på områdets moränryggar och i myrkanter och å andra sidan blandbestånd i fuktiga sänkor och zoner mot de små vattendragen. Sumpskogsbestånd finns framförallt i norr samt öster om Bittesundsbacken och sydost respektive norr om Storflån i Jolen. Asp förekommer spridd över området. Mycket gamla och grova tallar förekommer i varierande frekvens inom området. En större ansamling 300-åriga tallar finns exempelvis i områdets sydvästra del.

Området berör ett tjugotal skogsskiften och graden av tidigare ingrepp i skogsvegetationen varierar. Begränsade avverkningar har gjorts även i sen tid. I stort karaktäriseras området dock av naturskog med ett stort inslag av mycket gamla tallar. Torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier förekommer rikligt, speciellt i anslutning till Östra Jolen i södra delarna. Spår av tidigare skogsutnyttjande finns bl a i form av gammal törved upplagd i res sannolikt ursprungligen avsett för tjärbränning. I den sydvästra delen finns en stor fångstgrop och i dess närhet inhuggna tecken i en gammal tallstam. I omgivningarna finns några sätervallar. En skogsbilväg bildar gräns i nordost respektive sydväst och går dessutom delvis genom området. Såväl sumpskogsbestånden som tallskogen hyser en rik kryptogamflora med förekomst av ett antal hotklassade och/eller ovanliga arter av lavar och vedsvampar. Drygt

30-talet arter av tickor är funna samt åtskilliga skinnsvampar. Totala antalet funna lavararter är drygt 250, varav ca 25 arter knappåslavar. Artsammansättningen indikerar lång skoglig kontinuitet och naturskogsförhållanden. Naturskogens ger goda förutsättningar för vedlevande insekter och en rik fågelfauna. Inom området finns bland annat en stor tjäderlek.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
7310	Aapamyrr	8,4	*
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly	*	45
9010	Västlig taiga	110	
91D0	Skogbevuxen myr	25	10

*/Naturtyp 7310 utgår och ersätts av 7140

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Artkod	Artnamn
A108	Tjäder <i>Tetrao urogallus</i>
A220	Slaguggla <i>Strix uralensis</i>
A236	Spillkråka <i>Dryoctopus martius</i>
A241	Tretåig hackspett <i>Picooides tidactylus</i>
A409	Orre <i>Tetrao tetrix</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Vimyren är att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att uppsatta bevarandemål uppnås. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyper och arter i Vimyrens Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål**
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly (7140)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 45 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vegetationen är naturligt lågvuxen på minst x ha. Högvuxna negativa indikatorarter täcker ej mer än 1 m²/ha. - Krontäckningen av träd och buskar ska vara mellan 0-x % och stamantalet ska vara mindre än 1000st/ha. - Arealen ska ha ostörd hydrologi och hydrokemi. - Utbredning av mosse- och kärrpartier ska bibehållas. - Förekomst av öppet vatten ska bibehållas. <p><i>Typiska arter</i></p>
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 110 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x

	<ul style="list-style-type: none"> - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. <p><i>Typiska arter</i></p>
Skogbevuxen myr (91D0)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 10 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <p><i>Typiska arter</i></p>
Tjäder (A108) Slaguggla (A220) Spillkråka (A236) Tretåig hackspett (A241) Orre (A409)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <p><i>Livsmiljö</i></p>

**/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att de ingående naturtyperna och arterna ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly

- Opåverkad hydrologi; avvattande verksamhet får inte ske. De rätta växtbetingelserna för naturtypernas karaktärsarter och typiska arter ska bibehållas så att någon påtaglig minskning av ingående arter inte förekommer.
- Opåverkad hydrokemi; kalkning och andra verksamheter som kan påverka hydrokemin ska undvikas.
- Opåverkade strukturer/formelement (strängar, höljor, gölar mm). Undantag det som klassas som naturliga förändringar.

9010 Västlig taiga samt 91D0 Skogbevuxen myr

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen). Vad det gäller naturtypen skogbevuxen myr så krävs en krontäckning över 25 %, alla tallmossar som uppfyller detta krav räknas hit samt skogbevuxna kärr med en krontäckning upp till 70 %.
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
 - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
 - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
 - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
 - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.

- Ostörd hydrologi i myrmarker och sumpskogar.
- Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får ej ske.

A108 Tjäder

Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden, som innehåller en variation av successionsstadier och skogstyper. Arten förekommer sällan i områden under 25 km². Vintertid kräver tjädern äldre successionsfaser av talldominerad skog, där den födosöker tallbarr och tallskott. På sommaren förekommer fågeln i varierande skogstyper, från gammal bärrik skog till nybildade hyggen. Våtmarksområden är även av stor betydelse för tjädern, främst på våren då hönan livnar sig på skott av tuvull men även som födosöksplats för kycklingarna, vilka livnar sig på insekter under de första veckorna. Förutom att tjädern kräver mycket stora, variationsrika skogsområden är den starkt knuten till speciella spelplatser, vilka den traditionsbundet besöker.

A220 Slaguggla

Slagugglan kräver tillgång på föda i form av smågnagare och fåglar upptill en ringduvas storlek. Jakten sker över öppen mark såsom myrar och hyggen. Slagugglan häckar i ihåliga träd, framförallt skorstensstubbar av tall. Brist på naturliga boplatser kan kompenseras med holkar. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter. Slagugglan är huvudsakligen en stannfågel.

Hackspettarna – A236 spillkråka och A241 tretåig hackspett

God tillgång på lövträd, framförallt asp, är ett gemensamt krav för hackspettarna. Död ved är en annan viktig faktor. Mindre påverkad, olikåldrad blandskog med inslag av sumpskogar utgör ett lämpligt habitat för hackspettarna. Äldre alstrandskogar är även lämpligt habitat för den tretåiga hackspetten.

Skogsbrand har historiskt sett spelat en viktig roll för hackspettarna, på kort sikt genom insektsrikedom på brandfältet och på lång sikt genom bildandet av lövbrännor. Lämpliga häckningsplatser är grova stammar av främst, asp, tall eller bok. Födan utgörs främst av vedlevande insekter och myror. Rotrötade granar med hästmyror är en favorit hos spillkråka, medan den tretåiga hackspetten gärna äter barkborrar.

A409 Orre

Orren förekommer på myrar och myrarnas närmaste omgivning samt på tidiga successioner efter hyggen och skogsbränder. Liksom för de övriga skogshönsen är tillgången på insekter viktiga för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är viktig diet under vintern. Orren finns i området hela året.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Området är sedan år 1996 skyddat som naturreservat med målsättning att bevara och förstärka skogens naturskogskaraktär och därmed bevara karaktäristisk vegetation och rik kryptogamflora. Reservatet ska vidare bevara områdets förutsättningar som livsmiljö för en rad sällsynta och utrotningshotade arter. Myr- och skogsmark lämnas för fri utveckling. Genom reservatets föreskrifter förhindras exploatering av området. Någon direkt hotbild (exploatering) mot områdets naturtyper och arter finns därför inte.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna och arterna i Vimyrens Natura 2000-område uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Tjäder och orre får jaga under de perioder som anges i bilaga 1 jaktförordningen (1987:905) övriga tider är de liksom de övrigt ingående fågelarterna fredade (3 § i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också arternas ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsler.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av ovan nämnda arter, samt förvaring av levande exemplar. Import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
- Slagugglan tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Slagugglor som omhändertas, påträffas döda eller dödas tillfaller staten.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.
- Vimyren är skyddat som naturreservat.

Vid samråds- och tillståndsärenden är det viktigt att beakta hela myrkomplexet, d v s även myrmark som ligger utanför Natura 2000-gränsen, samt myrkomplexets och vattendragens tillrinningsområde.

Natura 2000-området är skyddat genom Vimyrens naturreservat. Reservatets föreskrifter bedöms på ett fullgott sätt hantera traditionell hotbild mot de naturtyper och de arter som finns i området. Ytterligare bevarandeåtgärder ses i dagsläget inte som aktuella. Länsstyrelsens mål är att upprätta en översiktlig bränningsplan för länet under 2005. Bränningsplanen ska leda till att förekomsterna av brandkrävande arter i skogslandskapet säkerställs. I bränningsplanen ska storområden som det finns starka motiv och rimliga förutsättningar att planera naturvårdsbränningar inom identifieras. Genom att arbeta för regionala bränningsprogram kan summaeffekter i form av samordning mellan olika potentiella bränningsobjekt riktas mot att integrera även tekniskt svårare objekt. I ett storskaligt sammanhang kan Vimyrens skogsmark vara viktiga pusselbitar.

Bevarandestatus idag

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly

Nationellt

Totalarealen av naturtypen i landet har minskat rejält under 1900-talet, men fortfarande finns stora arealer kvar. Där naturtypen spolierats är uppodling, markavvattningsprojekt och storskaliga torvtäkter anledningen till förstörelsen.

Vimyren

Myrmarken är i huvudsak oskadd. Myrmarken är dock lokalt påverkad av vägar samt ett fåtal mindre dikningar. Avverkning har även skett intill myrmarken i vissa delar. Bevarandestatus är oklar.

91D0 Skogbevuxen myr

Nationellt

Den totala arealen av naturtypen har minskat betydligt i landet under 1900-talet, både genom skogsbruk och genom markavvattning. En stor andel av naturtypens objekt har lokala skador i form av diken. Naturtypens utbredningsområde har inte minskat utan förekommer i hela landet, med tyngdpunkt på Norrlandslänen samt Kronobergs län i söder. Naturvärdet varierar beroende på graden av mänsklig påverkan. Det största hotet mot naturtypen utgörs fortfarande av skogsbruk, ändrad vattenregim, förändrad hydrologi samt torvutvinning. Uppskattad total areal av naturtypen i landet är ca 200 0000 ha.

Vimyren

Djur- och växtlivet på de skogbevuxna myrarna är relativt okänt. Vad det gäller mänskliga ingrepp finns inga större kända ingrepp. Vissa delar är dock lokalt påverkade av avverkning, dikning och vägdragning. Bevarandestatusen torde trots viss påverkan vara gynnsam.

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och trivallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktions-skogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Vimyren

Majoriteten av skogsmarken är av naturskogs-karaktär, vissa partier är dock påverkade av skogsbruk. Naturskogsvegetationen varierar mellan talldominerade bestånd på områdets moränryggar och i myrkanten och blandbestånd i fuktiga sänkor och i närheten av vattendragen. Gamla och grova tallar förekommer i varierande frekvens. Ett större parti av 300-åriga tallar förekommer i området sydvästra del. Tillgången på torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier är god, speciellt i anslutning till Östra Jolen i södra delen. Asp förekommer spritt i området.

Skogen hyser en rik kryptogamflora med ett 30-tal arter av tickor, dryga 250 lavararter och åtskilliga skinnsvampar. Artsammansättningen indikerar lång skoglig kontinuitet och naturskogsförhållanden. Naturtypstypiska kryptogamer som förekommer är violettgrå tagellav, brunpudrad nållav, dvärgbägarlav, skuggblåslav, lunglav, doftskinn, gränsticka och ullticka. Spillkråka, tretåig hackspett och tjäder är exempel på förekommande typiska fågelarter. Bevarandestatus är oklar men troligen gynnsam.

Nationell bevarandestatus för de ingående fågelarterna

A108 Tjäder

Den svenska populationen har uppskattats till 84 000 - 110 000 par (1990-talets mitt), vilket utgör ca 10 % av det europeiska beståndet (inkl. europeiska Ryssland). Tjädern häckar i samtliga län utom Gotland. På Gotland har inplanteringsförsök gjorts. På norra Öland försvann de sista tjäderna under 1980-talet. Starka minskningar har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland och Svealand och även lokalt i Norrland. Orsaken till minskningen av tjäder beror främst på det storskaliga skogsbruket där landskapet kraftigt fragmenteras och stora monokulturer av gran och tall ersätter den tidigare, mer varierade skogen. Totalt sett finns dock inget hot mot artens fortlevnad i Sverige.

A236 Spillkråka

Spillkråkan har under 1900-talet spridit sig söderut i Sverige, troligtvis på grund av att skogsarealen i landets södra del har ökat kontinuerligt. Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till i storleksordningen 20 000 - 35 000 par. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000 - 265 000 par. Beståndet i södra Sverige förefaller vara tämligen stabilt. Utvecklingen i Norrlands inland är mera osäker, främst beroende på de låga tätheterna och att inventeringsunderlaget är väl litet. BirdLife International listar spillkråkan som *secure* i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A241 Tretåig hackspett

Tretåig hackspett häckar regelbundet i mellersta och norra Sverige, men är numera ovanlig söder om den biologiska norrlandsgränsen. Häckande bestånd finns i O, E, D, AB, C, U, T, S, W, X, Y, Z, AC och BD län. Det svenska beståndet beräknades vid mitten av 1990-talet till mellan 5 500 och 7 500 par, vilket utgör cirka 10 % av det samlade europeiska beståndet på knappt 60 000 par.

Det svenska beståndet har minskat kraftigt under hela 1900-talet och i ökande takt efter 1950. Minskningen i de kustnära, av skogsbruk hårdast påverkade delarna av Norrland uppgår förmodligen till minst 80 %. Som en följd av detta har tyngdpunkten i artens förekomst gradvis förskjutits allt längre in mot de klimatiskt mer utsatta och totalt sett mindre produktiva fjällnära skogsområdena.

Tretåig hackspett är rödlistad i kategorin Sårbar (VU) i Sverige. BirdLife International listar tretåig hackspett som *declining* i Europa och menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att arten inom regionen har en otillfredsställande bevarandestatus.

A409 Orre

Den svenska populationen har uppskattats till minst 170 000 par (1990-talets mitt). Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet.

BirdLife International betecknar orren som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

A220 Slaguggla

Sedan 1950-talet har slagugglan ökat i Mellansverige samtidigt har den spridit sig söder ut. En bidragande faktor till ökningen beror på uppsättning av ett stort antal holkar. Det aktuella slagugglebeståndet i landet uppskattas till 2700 par, vilket utgör cirka en fjärdedel av det europeiska beståndet.

Slagugglan är rödlistad i Sverige och klassad till kategorin *missgynnad*. BirdLife international listar ugglan som *secure* i Europa, men menar att det är viktigt att Europa tar ansvar för arten.

Sammanfattning: fågelarternas bevarandestatus i Vimyrens Natura 2000-område

Arterna förekommer sparsamt-allmänt i skogslandskapet runt Vimyren. Bevarandestatus är oklar men troligen gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma naturtypers och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de uppfyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Inväntar nationellt uppföljningsprojekt.

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-området
2. Karta över utbredning av ingående naturtyper (klar efter basinventeringen)

Referenser

Länsstyrelsen Värmland. 1997. *Beslut och skötselplan för Vimyrens naturreservat.*

Beslut 1996-06-17. Karlstad

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket natura 2000.* Naturvårdsverkets förlag.

Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar. Uppdaterat: 03-05-22.

(<http://www.naturvardsverket.se>)

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000.*

Version 4: 2004-05-07.